

Jiří Endrys – devadesát let

Když jsem před deseti lety u příležitosti osmdesátých narozenin prohlásil, že je pro všechny spolupracovníky, kolegy a přátele, kteří potkávají stále svěžího a aktivního Jiřího Endryse, neuvěřitelné, že dovrší své osmdesáté narozeniny, platí toto prohlášení ještě více, pakliže konstatujeme, že doc. Jiří Endrys, CSc., v tomto roce dovrší devadesát let.

Jiří výrazně ovlivnil několik generací invazivních kardiologů v Československu ale i v zahraničí. I když v současné době katetrizační laboratoř navštěvuje o něco méně často než v minulosti, přesto stále svojí fyzickou a psychickou kondicí, pracovní činností a stále novými nápady překvapuje a často zahanbuje své podstatně mladší kolegy. Stále je nejpravidelnějším a aktivním účastníkem všech odborných akcí pořádaných naší klinikou. V našich uších často rezonuje jeho známá věta: „Dyt' je to úplně!! jasný“.

Jiří Endrys se narodil 25. 12. 1925 v Jičíně. Během druhé světové války studoval Reálné gymnázium v Hradci Králové. V mládí vydatně sportoval, úspěšný byl v krasobruslení a zvláště pak v tenise, kde úspěšně reprezentoval Československo v juniorských a akademických kategoriích. Vřelý vztah ke sportu má Jiří dosud, intenzivně sleduje a má dokonalý přehled o všech významných světových turnajích v tenise. Další velkou láskou Jiřího Endryse je vážná hudba.

Jako student gymnázia, v rámci pracovního nasazení za války, a po celou dobu studií na lékařské fakultě pracoval na ústavu patologické anatomie u profesora Fingerlanda. Věnoval se serologii, virologii, „vyráběl“ heparin a prováděl další experimenty. Měl podíl na průkazu epidemie skvrnitého tyfu, která na našem území propukla na konci 2. světové války. Před nástupem na čerstvě otevřenou Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové provedl více jak 100 pitev.

Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové absolvoval v roce 1950. Od tohoto okamžiku začíná další dobrodružství lékařské, výzkumné a pedagogické práce Jiřího Endryse. Po výpomoci na obvodě v Orlickém Záhoří pracoval v letech 1950–1956 jako sekundární lékař a později jako odborný asistent na Interní klinice LF UK v Hradci Králové. V letech 1956–1958 byl odborným asistentem I. interní kliniky LF UP Olomouc. V roce 1959 se vrátil do Hradce Králové jako ordinář kardiokirurgického střediska a později Kardiokirurgické kliniky FN Hradec Králové,

kde pracoval do roku 1969. V letech 1969–1975 pomohl založit oddělení invazivní kardiologie, a dále v letech 1985–1990 a 1992–2000 pracoval jako konzultant na Department of Cardiology, Chest Hospital Kuwait. V letech 1991–1992 pracoval jako visiting profesor na Institut für Kardiovaskuläre Diagnostik, Charité, Berlin. Krátce během války v Kuwaitu v roce 1990 a následně od roku 2002 až dosud pracuje jako konzultant Oddělení intervenční kardiologie I. interní kardiologické kliniky FN Hradec Králové.

V roce 1954 složil atestaci I. stupně z vnitřního lékařství, v roce 1955 obhájil kandidátskou disertační práci a v roce 1969 složil atestaci II. stupně z vnitřního lékařství. Habilitace a obhajoba doktorské práce mu v roce 1967 a 1969 byla děkanem lékařské fakulty z politických důvodů zamítnuta. Proto až v říjnu 2005 obhájil habilitační práci „Invazivní hemodynamické metody“ a byl jmenován docentem pro obor vnitřní lékařství.

Jiří Endrys je autorem řady originálních metod a patentů. Jeho osobnost charakterizuje, že již krátce po nástupu na Interní kliniku FN Hradec Králové zavedl metodu jaterní biopsie. Světovou prioritou v roce 1952 bylo zavedení perkutánní biopsie parietální pleury. Asi největší věhlas mu přineslo rozpracování metodiky transseptální punkce a levostranné katetrizace (1960) s její bezpečnou modifikací (1994). Transseptální jehlu podle Endryse vyrábí firma Cook. Rozpracoval metodiku katetrizace batolat (1965) a metodu měření L-P zkratů pomocí barvivových dilucí (1970). Je autorem metody perkutánní biopsie perikardu (1988) a terapeutické embolizace pomocí odpoutatelného balonku (1989). Vypracoval originální metodiku měření zkratů a regurgitací pomocí termodiluce včetně vývoje sondy, snímáčního zařízení a počítačového programu (1995). V současné době probíhá proces k získání CE certifikace. Zavedl novou koaxiální metodu měření obstrukce výtokového traktu levé komory (1998). Zcela originální je metoda rozlišení chronické tromboembolické a primární plicní hypertenze průkazem bronchopulmonálních kolaterál, kterou rozpracoval společně s doc. MUDr. J. Jandíkem CSc. (1996). Jeho hlavním dlouholetým spolupracovníkem a přítelem je prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc., se kterým spolupracoval na řadě objevů i v každodenní klinické praxi.

doc. MUDr. Jiří Endrys, CSc. (vpravo) společně s prof. H. Sievertem při příležitosti Workshopu PS Intervenční kardiologie v dubnu 2015 v Hradci Králové



Jiří Endrys je autorem nebo spoluautorem 140 publikací, 3 monografií a 2 filmů. Je rovněž autorem 9 patentů. Přednesl mnoho významných odborných přednášek.

O své znalosti a zkušenosti se Jiří Endrys vždy velmi rád dělil, většina významných československých invazivních kardiologů v šedesátých až osmdesátých letech minulého století prošla školením v katetrizační laboratoři u Jiřího Endryse. Pomohl v „rozjezdu“ řady katetrizačních laboratoří v Československu. Školil lékaře a pomáhal katetrizačním laboratorům v Polsku (Varšava), NDR (Berlín, Erfurt, Lipsko), NSR (Tibingen, Heidelberg), Velké Británii (3 pracoviště v Londýně), Rakousku (Vídeň) a Egyptě (Káhira). V současné době pokračuje v předávání svých zkušeností všem lékařům I. interní kardiologické kliniky FN Hradec Králové.

Rozsah aktivit Jiřího Endryse je obrovský, naštěstí stále pokračující, a nelze ho zcela vtěsnat do krátkého článku. Hlavně však nelze ve zkratce interpretovat ducha a „know-how“, které předal v každé katetrizační laboratoři, kterou prošel. Přes všechny nové techniky a metody, které zavedl, je hlavním odkazem Jiřího Endryse to, že práce invazivního kardio-

loga musí být precizní, že nemá smysl provádět katetizační měření a intervence, pokud nejsou provedena přesně, zvláště nyní, v éře kvalitních ultrazvukových přístrojů, CT a magnetické rezonance. Charakteristická je jeho často vyřčená věta: „Dyť nás to nic nestojí, pracovat přesně, jen trochu času a přemýšlení“.

Milý Jiří, za sebe i za své kolegy Ti přeji k Tvým 90. narozeninám vše nejlepší, zdraví, spokojenost a stálou pracovní vitalitu, abychom se dále mohli obracet o radu, pokud se dostaneme do úzkých. Abychom za svými zády při katetrizaci cítili spokojené oddychování, pokud pracujeme dobře, ale hlavně skřípění zubů a ne-

spokojené pocházení v okamžiku, kdy se Ti naše práce nelíbí, abys co nejdéle zůstal nekompromisním zrcadlem našeho konání.

doc. MUDr. Josef Štásek, Ph.D.

I. interní kardiologická klinika FN Hradec Králové
Sokolská 531, 500 005 Hradec Králové
stasek@fnhk.cz
